

رابطه‌ی احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام‌نور واحد اهواز

زهرا رضایی نیا^۱، معصومه سوخته زاده^۲

۱. دانش آموخته کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران. (نویسنده

مسئول: Rezaee.sahar70@gmail.com)

۲. کارشناس ارشد روانشناسی بالینی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات خوزستان، ایران

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، دوره اول، شماره اول، آبان ۱۳۹۵، صفحات ۳۱-۲۲

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی بررسی رابطه‌ی احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام‌نور اهواز انجام شد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمام دانشجویان دانشگاه پیام نور اهواز در سال تحصیلی ۱۳۹۴ می باشد. نمونه‌ای با حجم ۱۲۰ نفر دانشجو با استفاده از روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات عبارت بودند از: پرسشنامه احساس تنهایی و پرسشنامه اعتیاد به اینترنت. داده‌ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS-16 و آزمون آماری ضریب همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل شدند. نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت دانشجویان رابطه معناداری وجود دارد.

کلید واژه‌ها: احساس تنهایی، اعتیاد به اینترنت، دانشجویان.

مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، دوره اول، شماره اول، آبان ۱۳۹۵

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی
مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری

مقدمه

اینترنت با داشتن ویژگی‌های منحصر به فردی مثل دسترسی آسان، سهولت استفاده، گمنامی کاربران، و هزینه پایین در سالیان اخیر به یکی از عمومی‌ترین رسانه‌های جمعی جهان تبدیل شده است. فراگیر شدن شبکه اینترنت و استفاده اکثر جوامع در همه رده‌های سنی به شکل طولانی مدت از این شبکه، نیاز به برقراری ارتباط بین کاربران در این دنیای مجازی را به وجود آورد. در ابتدا پست الکترونیک می‌توانست حداقل ارتباطات بین افراد در شبکه اینترنت را تأمین کند. با این حال کاربر اینترنت نیازمند وسایل ارتباطی جامع‌تر، تخصصی و اجتماعی تری در فضای اینترنت بود که بتواند به وسیله آن، ارتباطاتی مشابه روابط اجتماعی زندگی روزمره در دنیای اینترنت داشته باشد. بدین ترتیب از اواخر دهه ۱۹ اکثر شبکه‌های اجتماعی به اینترنت منتقل شدند و شروع به رشد و گسترش با سرعت سرسام‌آوری کردند. این استقبال گسترده از شبکه‌های اجتماعی تحت وب، موجب به وجود آمدن فضای تحقیق در بسیاری از جنبه‌های این شبکه‌ها شده است (اسکیوس، ویلیامز و وایس، ۲۰۱۲). همزمان با دسترسی گسترده افراد به اینترنت، شاهد نوع جدیدی از اعتیاد یعنی اعتیاد اینترنتی نیز هستیم که مسئله خاص عصر اطلاعات است. همانند تمامی انواع دیگر اعتیاد، اعتیاد به اینترنت نیز با علائمی همراه است همچون اضطراب، افسردگی، کج خلقی، بی‌قراری، تفکرهای وسواسی و یا خیالبافی راجع به اینترنت. از طرفی، در عین حال که روابط این افراد در جهان مجازی افزایش می‌یابد، در مقابل از دامنه روابط آنان در جهان واقعی کاسته می‌شود. ضمن این که، احتمال لطمه دیدن عملکرد آموزش نیز وجود دارد (لمپ، السون و استینفیلد، ۲۰۰۸). به هر حال، پدیده اعتیاد اینترنتی، همزمان با افزایش دسترسی روزانه مردم به منابع آنلاین شایع‌تر می‌شود. وب، اطلاع‌دهنده مفید، دارای منابع غنی و سرگرم‌کننده است. اما برای بسیاری از مردمی که به آن معتادند، این منافع، در حال تبدیل شدن به آسیب‌ها و ناهنجاری‌های روانی و رفتاری است (کورا، هینسلی و زانیگا، ۲۰۱۰). احساس تنهایی حالتی است که در آن فرد فقدان رابطه با دیگران را ادراک یا تجربه می‌کند و شامل عناصر اصلی و مهمی مانند احساس نامطلوب فقدان یا از دست دادن همدم، جنبه‌های منفی و ناخوشایند رابطه‌های از دست رفته و از دست دادن سطح کیفی روابط با دیگری است. آمیچای هامبورگر و بن آرتزی (۲۰۰۳) کاربرد تئوری شخصیت در ارتباط بین احساس تنهایی و اینترنت و ویژگی‌های شخصیتی و عاطفی کاربران اینترنت را بررسی کردند. نتایج بررسی آنها نشان داد که ویژگی‌های خاصی همچون درونگرایی و احساس تنهایی به استفاده بیشتر از اینترنت منجر می‌شود؛ لذا مدلی جایگزین مدل کرات، کیزلر، بونوا، کامینگس، هلگسون و کرافرد (۲۰۰۲) شکل گرفت. مطابق با این مدل، افراد تنها به دلیل شبکه‌های اجتماعی گسترده و در دسترس بر خط و الگوهای ارتباطی تغییر یافته آن به احتمال بیشتر به سمت اینترنت و استفاده افراطی از آن کشیده می‌شود (سلیمی، جوکار و نیک پور، ۱۳۸۸).

فرضیه‌های پژوهش

- ۱- بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه وجود دارد.
- ۲- بین احساس تنهایی (خانوادگی) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر رابطه وجود دارد.
- ۳- بین احساس تنهایی (اجتماعی) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر رابطه وجود دارد.
- ۴- بین احساس تنهایی (رومانتیک) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر رابطه وجود دارد.
- ۵- بین احساس تنهایی (خانوادگی) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر رابطه وجود دارد.
- ۶- بین احساس تنهایی (اجتماعی) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر رابطه وجود دارد.

۷- بین احساس تنهایی (رمانتیک) و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر رابطه وجود دارد.

مواد و روش‌ها

مطالعه حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. که در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ و با هدف بررسی رابطه بین احساس تنهایی و گرایش یا اعتیاد به اینترنت انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور اهواز که در مقطع تحصیلات تکمیلی و کارشناسی بودند را تشکیل می‌دهند. از این جامعه آماری نمونه‌ای به حجم ۱۲۰ به روش نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شد.

ابزارهای مورد پژوهش پرسشنامه اعتیاد اینترنتی یانگ (IAT) و فرم کوتاه شده مقیاس احساس تنهایی اجتماعی عاطفی برای بزرگسالان SELSA-S می‌باشد.

پرسشنامه اعتیاد اینترنتی یانگ: پرسشنامه اعتیاد اینترنتی یانگ (IAT) در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و در زمینه سنجش اعتیاد اینترنتی مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. سوالات این آزمون بر اساس ملاک‌های DSM-IV-TR برای اختلال قمار بازی بیمارگون طراحی شده‌اند چرا که گمان می‌رود اختلال اعتیاد به اینترنت شباهت زیادی با اختلال قمار بازی بیمارگون دارد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال است و تعیین می‌کند که آیا استفاده بیش از حد از اینترنت بر جنبه‌های مختلف زندگی فرد اثر گذاشته است یا خیر (یانگ، ۲۰۰۹). در مطالعه یانگ و همکاران (۱۹۸۸)، به نقل از علوی و همکاران، (۱۳۸۹) اعتبار درونی پرسشنامه بالاتر از ۰/۹۲ ذکر شده و اعتبار به روش بازآزمایی نیز معنی‌دار گزارش شده است. در نمونه ایرانی علوی و همکاران (۱۳۸۹) روایی محتوایی و همگرا، بازآزمایی ($\alpha=0/82$) و تنصیف ($r=0/72$) این پرسشنامه را قابل قبول ارزیابی کردند. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال و هر سوال در یک طیف لیکرت از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود. سوالات به ترتیب زیر نمره گذاری می‌شوند. به ندرت: نمره ۱، گاه‌گاهی: نمره ۲، غالباً: نمره ۳، به کرات: نمره ۴، همیشه: نمره ۵؛ سپس هر کاربر برحسب نمره به دست آمده در یکی از طبقات زیر قرار می‌گیرد.

کاربر عادی اینترنت: فردی که نمره ۲۰ تا ۳۹ کسب کند

کاربر دارای اعتیاد به اینترنت خفیف: فردی که نمره ۴۰ تا ۶۹ کسب کند.

کاربر دارای اعتیاد به اینترنت شدید: فردی که نمره ۷۰ تا ۱۰۰ را کسب کند.

پرسشنامه احساس تنهایی: فرم کوتاه شده مقیاس احساس تنهایی اجتماعی عاطفی برای بزرگسالان SELSA-S

این مقیاس به وسیله دی توماسو، برانن و بست (۲۰۰۴) بر اساس تقسیم بندی ویس، طراحی و تهیه گردید. این مقیاس شامل ۱۵ گویه و سه زیر مقیاس، احساس تنهایی رمانتیک (پنج گویه)، خانوادگی (پنج گویه) و اجتماعی (پنج گویه) است و احساس تنهایی عاطفی از مجموع زیر مقیاس‌های رمانتیک و خانوادگی به دست می‌آید. در مقابل هر گویه طیف گزینیه‌ای از کاملاً مخالفم (نمره ۱) تا کاملاً موافقم (نمره ۵) قرار دارد. تمامی گویه‌ها به جز گویه‌های ۱۴ و ۱۵ به شیوه معکوس نمره گذاری می‌شوند و کسب نمره بیشتر در هر یک از ابعاد این مقیاس، نشان دهنده احساس تنهایی بیشتر در آن بعد است. در ایران پایایی و روایی این مقیاس در پژوهشی بررسی شد. نتایج مؤید وجود سه فاکتور احساس تنهایی رمانتیک با ۴ گویه، احساس تنهایی خانوادگی با ۵ گویه و احساس تنهایی رمانتیک، اجتماعی و خانوادگی به ترتیب برابر ۰/۹۲، ۰/۸۴ و ۰/۸۷ بود (جوکار و سلیمی، ۱۳۹۰).

یافته‌ها

در این قسمت ابتدا میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره‌های اعتیاد به اینترنت و احساس تنهایی مورد بررسی قرار می‌گیرند.

جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق دانشجویان دختر

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به اینترنت	۸۰/۶۳	۱۴/۴۲
احساس تنهایی	۶۶/۰۴	۱۲/۰۶

در جدول شماره ۲-۴ میانگین، انحراف معیار نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای اعتیاد به اینترنت به ترتیب ۸۰/۸۴ و ۱۴/۴۲ می‌باشند و میانگین و انحراف معیار حداقل و حداکثر در متغیر احساس تنهایی به ترتیب ۶۶/۰۴ و ۱۲/۰۶ می‌باشند.

جدول ۲ میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق دانشجویان پسر

متغیرها	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به اینترنت	۸۰/۴۲	۲۳/۷۳
احساس تنهایی	۶۰/۴۴	۱۷/۰۷

در جدول شماره ۲ میانگین، انحراف معیار نمره آزمودنی‌ها در متغیرهای اعتیاد به اینترنت به ترتیب ۸۰/۴۲ و ۲۳/۷۳ می‌باشند و میانگین و انحراف معیار حداقل و حداکثر در متغیر احساس تنهایی به ترتیب ۶۰/۴۴ و ۱۷/۰۷ می‌باشند.

جدول شماره ۳: ضرایب همبستگی اعتیاد به اینترنت و احساس تنهایی در دانشجویان پسر

متغیرها	اعتیاد به اینترنت	احساس تنهایی
احساس تنهایی	* ۰/۲۹	
احساس تنهایی خانوادگی	*	۰/۱۴
احساس تنهایی اجتماعی	*	۰/۲۴
احساس تنهایی رمانتیک	*	۰/۳۲

همانگونه که در جدول ۳ ملاحظه می شود،

بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/01$ و $r=0/23$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می-شود.

بین احساس تنهایی (خانوادگی) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/01$ و $r=0/14$) رابطه مثبت معناداری وجود ندارد. پس فرضیه تأیید نمی شود.

بین احساس تنهایی (اجتماعی) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/01$ و $r=0/24$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می شود.

بین احساس تنهایی (رمانتیک) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/01$ و $r=0/32$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می شود.

جدول شماره ۴: ضرایب همبستگی اعتیاد به اینترنت و احساس تنهایی در دانشجویان دختر

متغیرها	اعتیاد به اینترنت		
احساس تنهایی	** 0/57		
احساس تنهایی خانوادگی	** 0/56		
احساس تنهایی اجتماعی	* 0/34		
احساس تنهایی رمانتیک	** 0/49		

$P < ** /$ / $p < * /$

همانگونه که در جدول ۴ ملاحظه می شود،

بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/001$ و $r=0/57$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می-شود.

بین احساس تنهایی (خانوادگی) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/001$ و $r=0/56$) رابطه مثبت معناداری وجود ندارد. پس فرضیه تأیید نمی شود.

بین احساس تنهایی (اجتماعی) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/01$ و $r=0/34$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می شود.

بین احساس تنهایی (رمانتیک) و اعتیاد به اینترنت با توجه ($p=0/001$ و $r=0/49$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. پس فرضیه تأیید می شود.

جدول ۵: نتایج تحلیل رگرسیون ساده احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر

متغیر پیش بین	MR	RS	F	P	B	t	متغیر ملاک
اعتیاد به اینترنت	۰/۳۲	۰/۱۰	۵/۶	۰/۰۱	۰/۳۲	۲/۳۸	احساس تنهایی (رمانتیک)

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود بر اساس نتایج حاصل از رگرسیون ساده، متغیر پیش‌بین در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت برابر با $MR=0.32$ و ضریب تعیین برابر $RS=0.10$ می‌باشد که در سطح $P<0.01$ معنی‌دار می‌باشد. به ویژه مولفه احساس تنهایی (رمانتیک) در پیش بین اعتیاد به اینترنت نقش قوی تری دارد.

جدول ۶: نتایج تحلیل رگرسیون ساده احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر

متغیر پیش بین	MR	RS	F	P	B	t	متغیر ملاک
اعتیاد به اینترنت	۰/۵۷	۰/۳۲	۲۳/۳۱	۰/۰۰۱	۰/۵۷	۴/۸	احساس تنهایی
اعتیاد به اینترنت	۰/۵۶	۰/۳۸	۴/۷	۰/۰۰۱	۰/۵۶	۴/۵	احساس تنهایی (خانوادگی)

همانطور که در جدول ۵-۴ مشاهده می‌شود بر اساس نتایج حاصل از رگرسیون ساده، متغیر پیش‌بین احساس تنهایی در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت برابر با $MR=0.57$ و ضریب تعیین برابر $RS=0.32$ و احساس تنهایی (خانوادگی) در پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت برابر با $MR=0.56$ و ضریب تعیین برابر $RS=0.38$ می‌باشد که در سطح $P<0.001$ معنی‌دار می‌باشد. به ویژه مولفه احساس تنهایی و احساس تنهایی (خانوادگی) در پیش بین نگرش ازدواج نقش قوی تری دارد.

جدول ۷: آزمون تی مستقل برای مقایسه نمره اعتیاد به اینترنت در میان دختران و پسران

متغیر	واریانس	T	DF	sig	MD
اعتیاد به اینترنت	۵/۸۵	۰/۵۱	۹۸	۰/۰۱۷	۰/۰۱

بر اساس فرض برابری واریانس‌ها t دست آمده 0.51 در درجه آزادی 98 در دو گروه دختران و پسران تفاوت معناداری وجود ندارد ($sig: 0/17$).

جدول ۸: آزمون تی مستقل برای مقایسه نمره احساس تنهایی در میان دختران و پسران

متغیر	واریانس	T	DF	sig	MD
احساس تنهایی	۸/۵۰	-۱/۸۹	۹۸	۰/۰۰۴	-۵/۶

بر اساس فرض برابری واریانس ها t به دست آمده $-۱/۸۹$ در درجه آزادی ۹۸ در دو گروه دختران و پسران تفاوت معناداری وجود ندارد (sig: 0/004).

بحث و نتیجه گیری

هدف پژوهش حاضر آزمون کردن رابطه احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه پیام نور واحد اهواز بود. نتایج نشان داد که بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد. تحقیقات این پژوهش با تحقیقات لازور، کیم و بین (۲۰۱۰)، آیدان، مویان و دمیر (۲۰۱۳)، رایان و زنوس (۲۰۱۱)، گونزالز (۲۰۱۱)، فریسون و اجرمنت (۲۰۱۵) و فرست و وود (۲۰۱۲) مطابقت دارد و در تحقیقات خود نشان دادند که بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که احساس تنهایی حالت ناخوشایندی است و زمانی به وجود می‌آید که فاصله‌ای میان روابط بین فردی که فرد تمایل به آن دارد و روابط کنونی او وجود داشته باشد (پیلانو و پرلمن، ۱۹۸۲) افراد با اضطراب اجتماعی تمایل دارند برای مبارزه با تنهایی از شبکه‌های اجتماعی استفاده کنند (شلدون، ۲۰۰۸). با توجه به سنخ نگاری ویس (۱۹۷۳) از احساس تنهایی و تمایز بین احساس تنهایی عاطفی (فقدان صمیمیت و نزدیکی عاطفی با دیگران) و احساس تنهایی اجتماعی (فقدان روابط و شبکه‌های اجتماعی)، به نظر می‌رسد که مکانیزم احساس تنهایی در استفاده از شبکه‌های مجازی متفاوت باشد (رایان و زنوس، ۲۰۱۱). همانطور که اشاره شد، افراد برای کاهش سطح تنهایی، خود را درگیر رفتارهای اجتماعی در اینترنت می‌کنند. رایان و زنوس (۲۰۱۱) نشان دادند افرادی که احساس تنهایی خانوادگی دارند بیشتر کاربر فضای مجازی هستند و از نظر احساس تنهایی اجتماعی و عاطفی این رابطه دیده نشد و این پیش بینی که غیر کاربران فضای مجازی احساس تنهایی بالاتری دارند فقط در مورد احساس تنهایی اجتماعی تایید شده است و این نتیجه قابل قبول است زیرا افرادی که در شبکه‌های کوچک اجتماعی حضور داشته باشند انگیزه‌ی کمتری برای استفاده از فضای مجازی دارند. از آنجایی که انسان موجودی اجتماعی است و بدون این خصیصه زندگی قابل تصور نیست، طبیعی است اگر به هر دلیلی در دنیای واقعی نتواند با دیگران رابطه برقرار کند بهترین راه حضور در اجتماع به صورت مجازی و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. افرادی که احساس تنهایی می‌کنند از طریق فضاهای مجازی خود را درگیر رفتارهای اجتماعی می‌کنند و از آن به عنوان ابزاری برای عیب پوشی استفاده می‌کنند. فضای مجازی به عنوان راه حلی برای گسترش روابط اجتماعی افراد تنها می‌باشد و نیاز افراد تنها به پیوند جویی با دیگران را برطرف می‌کند و این نیاز به پیوند جویی منجر به اعتیاد به اینترنت و فضاهای مجازی می‌شود.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله از تمامی همکارانی که ما را در انجام این پژوهش یاری کرده اند، تشکر می‌نمایم.

منابع

- احمدی، سعید؛ داوودی، ایران؛ احمدی، وحید؛ میرشکار، ساره و بریاجی، مهدی (۱۳۹۱). رابطه ویژگی های شخصیتی و خودشیفتگی با میزان و نوع استفاده از شبکه‌ی اجتماعی فیس بوک در دانشجویان. مجموعه مقالات ششمین سمینار سراسری بهداشت روان دانشجویان، دانشگاه گیلان.
- افتاده، جواد (۱۳۸۹). رسانه های اجتماعی و کتاب بازگشت عموم و باز نشر کتاب. فصلنامه کتاب، مهر، شماره ۴ (۱)، صص ۳۴-۴۷.
- اکبری تبار، علی اکبر و اسکندریپور، ابراهیم (۱۳۹۲). رسانه های اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مجازی تهران: موسسه فرهنگی هنری تقارب و تبادل فرهنگی.
- بحیرایی، هادی. (۱۳۸۷). هنجار کردن مقیاس تنهایی UCLA (نسخه سوم) در دانشجویان مقیم تهران. پایان نامه دکتری، دانشکده علوم انسانی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
- خانیکی، هادی و بابائی، محمود. (۱۳۹۱)، فضای سایبر و شبکه‌های اجتماعی مفهوم و کارکردها. فصلنامه علمی پژوهشی جامعه اطلاعاتی، سال اول، شماره ۹، صص. ۹۶-۷۱.
- خلقتی، مرضیه (۱۳۸۹). شبکه های اجتماعی پیدایش و تحولات. کتاب مهر، شماره ۴ (۱)، صص، ۱۲-۹.
- داورپناه، فروزند. (۱۳۷۳). هنجاریابی نسخه تجدید نظر شده مقیاس احساس تنهایی UCLA (برای دختران ۱۲ تا ۱۸ ساله تهران). پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی.
- رحیم زاده، سوسن؛ بیات، مریم و اناری، آسیه. (۱۳۸۸)، احساس تنهایی و خود اثربخشی اجتماعی در نوجوانان. روانشناسی تحولی روانشناسان ایرانی، شماره ۶ (۲۲)، صص. ۹۶-۸۷.
- رسولی، بهاره. (۱۳۸۶)، بررسی رابطه کاربرد اینترنت با احساس تنهایی و سازگاری (عاطفی، اجتماعی، آموزشی) در دانش آموزان سال سوم متوسطه نظری پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.
- سلیمی، عظیمه؛ جوکار، بهرام و نیک پور، روشنگر. (۱۳۸۸). ارتباطات اینترنتی در زندگی: بررسی نقش ادراک حمایت اجتماعی و احساس تنهایی در استفاده از اینترنت. فصلنامه مطالعات روان-شناختی دانشکده علوم تربیتی دانشگاه الزهرا(س)، شماره ۳، صص ۱۷-۱.
- شهیر، احسان، (۱۳۹۱). شناسایی عوامل موثر بر جذب کاربران ایرانی به شبکه‌های اجتماعی مجازی خارجی با مورد مطالعه کاربران شبکه اجتماعی فیس بوک پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران.
- قاسم زاده، لیلی. (۱۳۸۵)، احساس تنهایی، عزت نفس و مهارتهای اجتماعی دانش آموزان مبتلا به استفاده آسیب شناختی از اینترنت پایان نامه کارشناسی ارشد رشته روانشناسی، تهران، دانشگاه تربیت معلم.
- منشی، غلامرضا؛ دلاور، علی؛ احدی، حسن؛ شاملو، سعید و آزاد، حسین. (۱۳۸۳) رابطه سبک اسناد با افسردگی، اضطراب و احساس تنهایی در دانشجویان دانشگاههای آزاد اسلامی شهر تهران در سال تحصیلی ۸۳-۸۲ فصلنامه دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، سال ششم، شماره ۲۱ و ۲۲. صص. ۱۳۴-۱۰۳.
- نادعلی، منا. (۱۳۹۱)، شبکه های اجتماعی اینترنتی؛ تحلیل انتقادی آثار آنها بر زندگی فردی و اجتماعی. فصلنامه مطالعات جوان و رسانه، شماره ۵، صص. ۱۳۲-۱۱۴.

- Alexa Internet Inc. (2012). Alexa top 500 global sites. Retrieved October 20, 2012, from www.alexa.com.
- Amichai-Hamburger, Y., & Ben-Artzi, E. (2003). Loneliness and Internet use. *Computers in Human Behavior*, 19(1), 71° 80.
- Asher, S. R., & Paquette, J. A. (2003). Loneliness and peer relations in childhood. *Current Directions in Psychological Science*, 12(3), 75° 78.
- Cacioppo, J. T., Hughes, M. E., Waite, L. J., Hawkley, L. C., & Thisted, R. A. (2006). Loneliness as a specific risk factor for depressive symptoms: Cross-sectional and longitudinal analyses. *Psychology and Aging*, 21(1), 140° 151.
- Cassidy, J., & Asher, S. R. (1992). Loneliness and peer relations in young children. *Child Development*, 63(2), 350° 365.
- Correa, T., Hinsley, A. W., & de Zúñiga, H. G. (2010). Who interacts on the Web?: The intersection of users' personality and social media use. *Computers in Human Behavior*, 26(2), 247° 253.
- Dill, J. D., & Anderson, C. a. (1999). Loneliness, shyness, and depression: The etiology and interrelationships of everyday problems in living. *The Interactional Nature of Depression: Advances in Interpersonal Approaches*. Washington, D.C, 93° 125.
- DiTommaso, E., Brannen, C., & Best, L. A. (2004). Measurement and Validity Characteristics of the Short Version of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults. *Educational and Psychological Measurement*, 64(1), 99° 119.
- Flanders, J. P. (1982). A general systems approach to loneliness. *Loneliness: A Sourcebook of Current Theory, Research and Therapy*, 166° 182.
- Fleming, D. (2013). *An investigatory study of stress , social anxiety , personality , self-esteem and loneliness in relation to Facebook use* . Publisher: Dublin Business School.
- Folsom, T. (2007). Defining Cyberspace (Finding Real Virtue in the Place of Virtual Reality). *Journal of Technology & Intellectual Property*, 9, 75.
- Forest, a. L., & Wood, J. V. (2012). When Social Networking Is Not Working: Individuals With Low Self-Esteem Recognize but Do Not Reap the Benefits of Self-Disclosure on Facebook. *Psychological Science*, 23(3), 295° 302.
- Frison, E., & Eggermont, S. (2015). The impact of daily stress on adolescents' depressed mood: The role of social support seeking through Facebook. *Computers in Human Behavior*, 44, 315° 325.
- Gonzalez, N. (2011). Facebook marketing statistics, demographics, reports and news.
- Heinrich, L. M., & Gullone, E. (2006). The clinical significance of loneliness: a literature review. *Clinical Psychology Review*, 26(6), 695° 718.
- Jones, Q. (1997). Virtual-Communities, Virtual Settlements & Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 3(3), 1.
- Jones, Q. (1997). Virtual-Communities, Virtual Settlements & Cyber-Archaeology: A Theoretical Outline. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 3(3), 1.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., Cummings, J., Helgeson, V., & Crawford, A. (2002). Internet Paradox Revisited. *Journal of Social Issues*. 58(1), 49-74.
- Lampe, C., Ellison, N. B., & Steinfield, C. (2008). Changes in use and perception of facebook. In *Proceedings of the ACM 2008 conference on Computer supported cooperative work - CSCW '08* (pp. 721° 730). New York: ACM Press.
- Larose, R., Kim, J. H., & Peng, W. (2010). Social networking: Addictive, compulsive, problematic, or just another media habit. *A Networked Self: Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, 59° 81. Routledge New York, NY.

- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2003). Loneliness and social uses of the Internet. *Computers in Human Behavior, 19*(6), 659° 671.
- Moustakas, C., & Moustakas, K. (2004). *Loneliness, creativity and love*. Xlibris Corporation.
- Moustakas, C., & Moustakas, K. (2004). *Loneliness, creativity and love*. Xlibris Corporation.
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why Do People Use Facebook? *Personality and Individual Differences, 52*(3), 243° 249.
- Parkhurst, J.T., & Hopmeyer, A. (1999). *Developmental change in the sources of loneliness in childhood and adolescence: Constructing a theoretical model*. Cambridge University Press.
- Peplau, L. A., & Perlman, D. (1982). *Loneliness a source book of current theory, research and therapy* (Vol. 36). New York: John Wiley & Sons Inc.
- Rheingold, H. (2000). *The Virtual Community: Homesteading on the Electronic Frontier*. MIT Press.
- Rook, K. S. (1984). Promoting social bonding: Strategies for helping the lonely and socially isolated. *American Psychologist, 39*(12), 1389° 1407.
- Rook, K. S. (1984). Promoting social bonding: Strategies for helping the lonely and socially isolated. *American Psychologist, 39*(12), 1389° 1407.
- Ryan, T., & Xenos, S. (2011). Who uses Facebook? An investigation into the relationship between the Big Five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage. *Computers in Human Behavior, 27*(5), 1658° 1664.
- Sheldon, P. (2008). The Relationship Between Unwillingness-to-Communicate and Students Facebook Use. *Journal of Media Psychology, 20*(2), 67° 75.
- Skues, J. L., Williams, B., & Wise, L. (2012). The effects of personality traits, self-esteem, loneliness, and narcissism on Facebook use among university students. *Computers in Human Behavior, 28*(6), 2414° 2419.
- Skues, J. L., Williams, B., & Wise, L. (2012). The effects of personality traits, self-esteem, loneliness, and narcissism on Facebook use among university students. *Computers in Human Behavior, 28*(6), 2414° 2419.
- Steinfield, C., Ellison, N. B., & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology, 29*(6), 434° 445.
- Weiss, R. S. (1973). *Loneliness: The experience of emotional and social isolation*. Cambridge, MA, US: The MIT Press Loneliness.
- Wiseman, H., Mayseless, O., & Sharabany, R. (2006). Why are they lonely? Perceived quality of early relationships with parents, attachment, personality predispositions and loneliness in first-year university students. *Personality and Individual Differences, 40*(2), 237° 248.
- Wright, K. B., Rosenberg, J., Egbert, N., Ploeger, N. A., Bernard, D. R., & King, S. (2013). Communication competence, social support, and depression among college students: a model of facebook and face-to-face support network influence. *Journal of Health Communication, 18*(1), 41° 57.